

Դանիել Վարուժան

Բագինին վրա . Հայրենիքի ոգին

Ե՞րբ պիտի գաս. ե՞րբ մեր գետնին ույծքերեն,
Իբր հարությունն հողին խըմած շողերուն,
Պիտի պոռթկան շունչիդ բոցերն երկնապող.
Կամ մեր երկրին արյուն կաթող ո՞ր աստղեն՝
Դու պիտ' իջնես հրդեհել
Ջենքի տրքնուղ ժողովուրդդ՝
Որուն սրբտեն դարերն հավետ խըմեր են
Թորգոմական արյունն և ո՛ղը պարպեր,
Որուն համար մեր պապերուն ոսկրոտին՝
Հովտե հովիտ սրփրոված՝
Բաժին են լոկ գայլերու:
Ո՛վ անդրանիկ Աստվածուհի, Իսկուհի՝
Հայ ջրերուն, կրթականերուն և կավին,
Տե՛ս. քու երկիրդ՝ որ մեր սերմին մայր ըրիր՝
Այլագգներու խրժդրժանքին մատնըված,
Այսօր, ավա՛ղ, սուգ ու արյուն կը բըխե.
Իր կործանած քաղաքներուն վրա լըռիկ
Կը նըստի կռո՛ւնկն ողորմուկ.
Հողն՝ հերկըված միայն սողովն օձերուն՝
Իր աղտաղտուկ խավերուն մեջ կը պահե
Պաղլեղ, և իր սև տափերուն վրա՝ ոքոզ.
Կը մընան մեր այգեստանները՝ առանց
Շերտափակի, և կարասները՝ առանց

Հայրենական գինիին.
Եվ մեր խոյերն ըսպիտակ՝
Չըզբտնելով խտոնոցներուն մեջ առվույտ՝
Նոթութեննն սուլեզնաժ՝
Մըսուրներուն դեմ կը ջարդեն եղջյուրնին:
Իսկ որդիները թըշվառ
Կամ հեռացած հորենական երկրրեն
Կը խառնակին ազգերու խորդ արյունով,
Կամ նույն երկրին ծոցին մեջ
Կը մեռնին լուծն ուսերնուն,
Ապրողներուն թողլով մաս
Մերկացում <ն> ողջ հայութենեն, խորդացումն՝
Որով կ'ըլլան իրարու դեմ թըշնամի
Եվ թըշնամվույն դեմ՝ ծառա:
Ո՛չ մեր դաշտերն՝ եղած արյամբ ճախճախուտ,
Ո՛չ պարիսպներն ու տաճարների քարուքանդ
Զիրենք կըրնան գայրագնել,
Ո՛չ օտարին ծաղրանքն և ո՛չ անարգանք
Կ'արթընցընեն իրենց հոգվույն մեջ ընթարմ
Հըպարտությունն հայկական:
Կը ծառայեն և կ'ողբան
Եվ ողբալով ըստըրկությունն ավելի՛
Իրենց դեմքին կը հորինեն վայելուչ...
Եկո՛ւր, եկո՛ւր. Ժամանակն ա՛յս է. Եկո՛ւր...
Ահա ցեղեղ մաս մ'ազնիվ՝
Գաղափարի, գուպարի մեջ հալումաշ՝
Ճամբուղ վըրա կը սըփռե
Իր արյունին հետ նոր վարդեր, կակաչներ...
Եկո՛ւր, եկո՛ւր. Եվ Մասիսի կատարեն
Դյուցագներու, վըկաներու հոգիներ,
Իբր աստղերու սերմընցան,
Տեղա՛ բուր իգության մեջ մեր երկրին,
Մեր սըրտերուն խորունկ խորքերը հոսե

Արյունդ անբիծ, գոր շիթ առ շիթ ժողվեցիր
Վարդաններու ռազմահարդար հետքերեն,
Եվ ըրե մեր օրրաններն
Արշակներու վերածընող շիրիմներ.
Ամեն հայու լանջքին տակ
Իր մեկ հին պապն արթընցուր.
Եվ նվիրական, հավերժական գանգվածով
Չանոնք խառնե և խրմորե և ձուլե
Եվ ըստինքովդ ապրեցուր:
Ա՛յնպես որ՝ քու մայրենի
Ճաճամչավուխտ թե թոհչներուդ տակ ամփոփ
Տաքնա՛ մեր հողն, և բլուրներուն վրա խայտան
Գարուններն հին, Նավասարդները՝ լեցուն
Մարտիկներու վահաններուն կոփյունով,
Մեր արծիվներն ու ուրուրները՝ թողած
Ճախճախտուները նըվաստ՝
Կայծակներու թառերուն վրա կըռընչեն.
Էգ առյուծներն ու էգ վագրերը բոլոր՝
Մայրագորով լիզումով՝
Ըլլան կայտառ հայկակներու կաթընտու.
Մեր ամպրոպները (լեցուն
Ըստվերներովն երգիչներու գողթական)
Սըրտին մեջ հայ քերթողին
Փոխվին երգի ու չափվին
Կայծակներու շեշտերով.
Բանվորն հեստի՛, հեստի՛ գեղջուկն ու՝ այգուն՝
Երբ իր քայլերն ուղղվին դաշտերն ավերված,
Արշալույսեն արյունի հոտը առնե
Եվ արյունի՛ ծարավի.
Շունչիդ գեփյուտն ու ճառագայթն աչքերուդ,
Նըման գարնան մեր տան շեները պըճնող,
Թող ճամբորդեն հյուղե հյուղ,
Բննակարանն բնակարան.

Կանգնի՛ն այրերն ու մայրեր,
Ծերը կանգնի՛, կանգնի՛ տղան.
Ու ամեն ոք Ազգին սիրով լոկ արբշիռ,
Ազգին ոգով հաղորդված
Ա՛յնպես վառի, ապրստամբի, բորբոքի,
Որ Թորգոմա Տունն ըզգա
Թե իր օճախը մարած՝
Այսօր հրաբուխ է դարձեր: